

projectbeschrijving voor de leerkracht

PROJECT OP STAP MET JANTJE

Leerlijn Erfgoed | Thema Verhalen | Groep 3&4 | juli 2018

Klaar voor de start?

- ✓ Gebruik de digitale versie van dit project.
- ✓ Download dit document op je computer voor het beste gebruik.
- ✓ We gaan ervan uit dat je kennis hebt van de [opzet van COH](#).
- ✓ Vraag bij de voorbereiding zo nodig hulp aan je interne cultuurcoördinator of je cultuurcoach (laat je informeren over de scholingsmogelijkheden).
- ✓ Bereid het project bij voorkeur samen met je collega's voor (vergeet de vakleerkrachten niet).
- ✓ Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is van grote meerwaarde. Zie [CultuurSchakel](#) voor het actuele aanbod.
- ✓ Nodig als dat lukt een kunstenaar uit die betrokken wordt bij de uitvoering van het project. Zie [CultuurSchakel](#).
- ✓ Bedenk van tevoren bij welke onderdelen je ouders kunt inschakelen.
- ✓ Je mag het project 'op maat maken', mits je de fasen van het creatieve proces blijft doorlopen.
- ✓ Trek voor het hele project zes tot acht lesmomenten van 45 minuten uit.
- ✓ Kijk ook even op de [Facebookpagina](#) van Cultuuronderwijs op zijn Haags voor meer informatie en het gebruikersplatform.

Inhoudsopgave

1. Informatie.....	1
2. Introductie.....	3
3. Oriëntatie.....	4
4. Opdracht: Gezichten van de stad.....	6
5. Opdracht: Beeldverhalen van Den Haag.....	9
6. Opdracht: Mijn eigen beeldverhaal.....	13

1. Informatie

Lees ter voorbereiding van de COH-lessen onderstaande informatie over de invulling en het doel van het project en manieren om het project te promoten. Ook zijn hieronder de algemene benodigdheden en de begrippenlijst opgenomen.

Wat doen de leerlingen in dit project?

In dit erfgoed project *Op stap met Jantje* vormt het liedje *In Den Haag daar woont een graaf* steeds opnieuw het uitgangspunt in alle opdrachten. De inhoud van dit liedje staat centraal in de ontdekkingsreis naar het verleden van Den Haag met betrekking tot historische plekken, personen, kunst en natuurlijk de bijbehorende verhalen. Het zijn verhalen en de overlevering van verhalen die de basis inhoud vormen van dit project. Op verschillende manieren beschouwen en verbeelden de leerlingen (historisch) Den Haag en presenteren gemaakt werk in tentoonstellingen.

Waarom dit project?

In dit project maken de leerlingen kennis met overleveringen op verschillende manieren die bijdragen aan het ontwikkelen van historisch besef (verleden-heden-toekomst). Bovendien maken zij vanuit erfgoed kennis met Den Haag en ervaren de kracht van verhalen, persoonlijk en van anderen. Hiermee leren zij zichzelf en anderen beter begrijpen en geeft het grip op en begrip over de leefomgeving waarin zij wonen.

Doelen

In dit project worden bij de Introductie, de Oriëntatie en de Opdrachten steeds twee kennisdoelen en twee vaardigheidsdoelen benoemd. De volgende houdingsdoelen gelden voor het project in het algemeen:

- De leerling heeft een nieuwsgierige houding en is pro-actief
- De leerling kan positief kritisch reflecteren op eigen werk en dat van anderen

Promotie

Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is. Denk na over manieren om het project te promoten.

- Stel ouders op de hoogte van het museumbezoek of de komst van de 👉 kunstenaar in de klas.
- Maak flyers voor de eindpresentatie en verspreid deze in de buurt.
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.
- Zorg dat de redactie van de wijkkrant tijdens de presentatie aanwezig is om een stukje te schrijven.

Algemene benodigdheden

Maak gedurende het hele project gebruik van de volgende ruimtes en materialen:

- klaslokaal of speellokaal
- muziekinstallatie en/of digibord
- digitaal foto- en filmtoestel
- (kleuren)printer
- postervellen en stiften voor de leerkracht om aantekeningen op te maken tijdens gesprekken in de klas

Begrippenlijst Nederlandse taal

Vaktaal

de Hofvijver
het Binnenhof
de Ridderzaal
de Middeleeuwen
het stadsgezicht
historisch
het standbeeld
de Tweede Wereldoorlog
Koningin Wilhelmina
Paleis Noordeinde

Algemene woorden

de graaf
Holland
het jachtslot
het dorp
de stad
vroeger (verleden)
nu (heden)
toekomst
de emotie
de kleding

Werkwoorden

ontwikkelen

Anna Paulowna
koning Willem II
koning Willem Alexander
koningin Emma
koningin Juliana

de accessoire
de sfeer
de richting

2. Introductie

Kennisdoelen

De leerling:

- maakt kennis met het historische verhaal van Floris V die de achtergrond vormt van het liedje *In Den Haag daar woont een graaf*;
- maakt kennis met een aantal historische plekken in Den Haag zoals de Hofvijver, het Binnenhof en de Ridderzaal.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- n.v.t.

Benodigheden

- Boek: Arend van Dam en Alex de Wolff, *Lang geleden*

Aan de slag in de klas

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen om het project te introduceren:

Het begin van een mooi verhaal...

1. Beluister en bespreek met de leerlingen het liedje *In Den Haag daar woont een graaf*:
<https://www.youtube.com/watch?v=ocbo4pV8lXc>

Laat eventueel de tekst op het digibord zien:

*In Den Haag daar woont een graaf,
En zijn zoon heet Jantje.
Als je vraagt waar woont je pa,
Dan wijst hij met zijn handje,
Met zijn vingertje en zijn duim
Op zijn hoed draagt hij een pluim
Aan zijn arm een mandje
Dag mijn lieve Jantje!*

Waar gaat dit liedje over? Kennen de leerlingen alle woorden?

2. Bekijk en bespreek vervolgens het beeldje van Jantje dat aan de Hofvijver staat.
Wat herkennen de leerlingen uit het liedje? (mandje, duim, pluim, wijzen?)
3. Wie was Jantje?
(Achtergrondinformatie: *Jantje uit dit kinderliedje zou graaf Jan I kunnen zijn (1284-1299), de zoon van Floris V (1254-1296), de enige Jan uit het Hollandse Huis, van de graven van Holland. Toen Floris V vermoord werd, was zijn zoon Jan nog maar twaalf jaar oud. Jantje is altijd Jantje gebleven, want jong gestorven. Jantje was de laatste graaf uit het Hollandse Huis.*)

Het beeldje van Jantje wijst naar de plek waar het voor Den Haag allemaal begon: het Binnenhof en de Ridderzaal.)

Vertel de leerlingen dat Jantjes opa, graaf Willem II, degene was die begonnen is met de bouw van een kasteel, de Ridderzaal. Dat deed hij op de plek waar eerder al een jachtslot stond. Een heel goede plek: naast een meertje met schoon water (nu de Hofvijver) en vlakbij een groot bos (handig voor de jacht). Willem II heeft de Ridderzaal nooit helemaal af gezien, hij stierf nog voordat het klaar was. Zijn zoon Floris V nam de bouw over en zorgde dat het af kwam. Het begin van de stad Den Haag.

Floris liet bij de Ridderzaal een duinmeertje uitgraven (de huidige Hofvijver). De berg van het zand dat daar uit kwam werd de Lange Vijverberg, de plek waar het beeld van Jantje nu staat. De graven namen een hele hofhouding mee naar Den Haag, maar ook andere mensen kwamen, op zoek naar werk. Zo groeide Den Haag in de middeleeuwen snel.

4. Zie voor meer beeldmateriaal en (Klokhuis)filmpjes over Floris V, Jantje en de Ridderzaal:
- o [https://nl.wikipedia.org/wiki/Geschiedenis_van_Den_Haag#/media/File:Grafelijk_kasteel_\(Binnenhof\)_te_Den_Haag,_in_ca._1280.jpg](https://nl.wikipedia.org/wiki/Geschiedenis_van_Den_Haag#/media/File:Grafelijk_kasteel_(Binnenhof)_te_Den_Haag,_in_ca._1280.jpg)
 - o <https://www.entoen.nu/nl/florisv>
 - o <https://haageschoolplaten.nl/#!/ken-je-stad/>
 - o <https://anemaa.home.xs4all.nl/ges/straten/hofvijver.htm>
 - o Boek: Arend van Dam en Alex de Wolff, *Lang geleden, De geschiedenis van Nederland in vijftig voorleesverhalen*, 2007 (hoofdstuk: *De graven van Holland, Floris V*)

3. Oriëntatie

Kennisdoelen	De leerling maakt kennis met het Den Haag in 1300 aan de hand van Middeleeuwse kunstwerken, beeld -en filmmateriaal.
Vaardigheidsdoelen	De leerling beschouwt Middeleeuwse schilderijen van Den Haag met behulp van diverse kijkvragen.

Benodigheden

- Er zijn geen extra materialen nodig naast de algemene benodigheden.

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste oriëntatie-onderdelen: het filosofisch gesprek en het uitvoeren van de eerste opdracht.

Het filosofisch gesprek

Voer naar aanleiding van de introductie een filosofisch gesprek. Stel hierbij (een aantal van) onderstaande vragen:

- Is het bouwen van een gebouw het begin van een dorp of een stad?
- Wanneer zijn een paar gebouwen samen een dorp of stad?
- Moet je het liedje van Jantje kennen om het beeld te begrijpen?
- Wordt het beeld leuker en/of interessanter als je het liedje kent?
- Kun je van een stad of plek houden?
- Moet je houden van de plek waar je woont?
- Houd je altijd van de plek waar je geboren bent?

- Is Den Haag anders dan andere plekken in Nederland?
- Is het belangrijk om iets van vroeger te weten?

Oriëntatieopdracht

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

Het beeldje van Jantje wijst naar de plek waar Den Haag ontstond.

1. Bekijk en bespreek hoe Den Haag er rond 1300, net nadat Jantje leefde, er uit zag. Zie: www.haagsekaart.nl Wat valt de leerlingen op? Denk aan de grootte van de stad, bebouwing (of juist niet), etc. Kunnen ze herkennen wat er al was?
2. In de loop van de tijd zijn er veel prenten, schilderijen en foto's gemaakt van deze plek. Een paar voorbeelden:
 - <https://www.haagshistorischmuseum.nl/collectie/de-hofvijver-gezien-vanaf-de-korte-vijverberg>
 - <https://www.haagshistorischmuseum.nl/collectie/de-hofvijver-gezien-vanaf-het-doelenterrein>
 - <https://www.haagshistorischmuseum.nl/collectie/plattegrond-van-den-haag-in-1570>
 - <https://i2.wp.com/historiek.net/wp-content/uploads-phistor1/2013/07/hhm-hofvijver-9-gr.jpg?ssl=1>
 - http://www.haagsebeeldbank.nl/beeldbank/form/advanced?q_searchfield=hofvijver&f_straat_facet=Hofvijver%3B+02%3B+naar+de+Plaats+gezien+%28met+parlementsgebouwen%29&f_year_facet%5B0%5D=%5B%2A+TO+1899%5D
 - http://www.haagsebeeldbank.nl/beeldbank/indeling/detail/form/advanced?q_searchfield=hofvijver&f_straat_facet=Hofvijver%3B+02%3B+naar+de+Plaats+gezien+%28met+parlementsgebouwen%29&f_year_facet%5B0%5D=%5B2010+TO+%2A%5D

Bekijk en bespreek een aantal van deze beelden met de leerlingen, bijvoorbeeld aan de hand van de volgende vragen:

- Wat is er allemaal te zien? (mensen, voorwerpen, dieren, gebouwen)
- Wat kan je over de mensen zeggen? (kleding, arm, rijk etc.)
- Wat herken je?
- Waar staat het beeldje van Jantje nu?
- Wat valt op als je de verschillende afbeeldingen vergelijkt?
- Herken je iets van nu?

Reflectievragen

- Wat valt je op als je naar de verschillende afbeeldingen van de Hofvijver kijkt?
- Wat heeft je het meest verbaasd?
- Welke afbeelding herken je het meest?
- Naar welke tijd zou jij wel eens willen terugreizen?

4. Opdracht: Gezichten van de stad

In deze eerste opdracht van dit project maken de leerlingen kennis met afbeeldingen van diverse Haagse stadsgezichten uit verschillende periodes. In gesprekken met de leerlingen vertellen zij wat hen opvalt en wat ze herkennen. Naar aanleiding van dit onderzoek kiezen de leerlingen een stadsgezicht uit een bepaalde periode en verbeelden of schrijven zij een 'brief' hierover aan Jantje uit het liedje *In Den Haag daar woont een graaf*. De leerlingen presenteren deze 'brieven' aan elkaar.

Kennisdoelen

De leerling:

- maakt kennis met afbeeldingen van Haagse stadsgezichten uit verschillende periodes en beseft dat dit informatie geeft over een bepaalde periode;
- ontwikkelt historisch besef met betrekking tot het verleden, heden en toekomst van Den Haag.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- benoemt wat hij herkent en wat opvalt in afbeeldingen van Haagse stadsgezichten uit verschillende periodes;
- verbeeldt of beschrijft een historisch Haags stadsgezicht.

Benodigdheden

- teken -, collage -en schildermaterialen

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

Al eeuwen maken kunstenaars stadsgezichten: afbeeldingen van (bijvoorbeeld de skyline van) de stad. Wat zou Jantje zeggen over hoe Den Haag na hem langzaam veranderde en groeide? Vertel de leerlingen dat je met al die stadsgezichten als het ware een reis door de tijd kan maken, telkens zie je Den Haag weer in een andere tijd. Neem Jantje mee aan de hand en laat hem zien hoe 'zijn' stad zich ontwikkeld heeft.

Een oud stadsgezicht... 17de eeuw

Een heel bekend 17de-eeuws stadsgezicht van Den Haag is dat van Jan van Goyen:

<https://www.haagshistorischmuseum.nl/collectie/gezicht-op-den-haag-vanuit-het-zuidoosten-1>

Bekijk en bespreek het schilderij uitvoerig met de leerlingen:

- Wat zien ze, herkennen ze stukjes van de stad die nog steeds bestaan? Laat de leerlingen benoemen wat ze op het schilderij zien; denk aan de vervoermiddelen, de kleren van de mensen, de dieren, kleuren of geluiden die bij het schilderij horen.
- Waar is het schilderij mee gemaakt?
- Hoe groot zou het zijn?
- Is dit schilderij van lang geleden of van nu? Waaraan zie je dat, waarom denk je dat?

Gewone mensen in Den Haag – de Haagse tekeningen van Vincent van Gogh (19de eeuw)

Vincent van Gogh heeft een aantal jaar in Den Haag gewoond.

Van Gogh werd wereldberoemd om de schilderijen van bijvoorbeeld zonnebloemen. Toen hij in Den Haag woonde, maakte hij nog ander werk. Hij koos heel andere onderwerpen: de kinderen van het weeshuis of arme mensen uit een sloppenwijk.

Bekijk en bespreek twee tekeningen van Vincent van Gogh en gebruik onderstaande praatvragen:

(zie bv. <http://www.denhaag.wiki/index.php/nl/cultuur/hagenezen/316-vincent-van-gogh>)

- Bekijk de mensen op de tekeningen, hoe zien ze eruit? Wat doen ze?
- Zijn de mensen jong of oud, rijk of arm?
- Wat voor soort plek is hier te zien?
- Welke kleuren zie je op het schilderij?
- Welke woorden komen in je op als je hiernaar kijkt?
- Waaraan kan je zien dat dit vroeger is?

De zee: Panorama Mesdag

Hendrik Mesdag beschilderde met behulp van anderen in 1881 een doek van 14,5 meter hoog en een lengte van 114,5 meter, met daarop het strand en het dorp van Scheveningen. Het doek is in de rondte opgesteld, als bezoeker wordt je helemaal omringd door het schilderij en lijkt het net of je op een duintop staat en zo het strand opkijkt.

Bekijk en bespreek het werk, bijvoorbeeld aan de hand van de volgende vragen:

- Wat zie je allemaal
- Waaraan kan je zien dat dit niet nu, maar vroeger is?
- Wat herken je?
- Wat herken je niet?

Een stadsgezicht van nu

Een ander stadsgezicht werd niet zo lang geleden gemaakt door Casper Faassen.

<https://www.haagshistorischmuseum.nl/nieuws/stadsgezicht-den-haag-door-casper-faassen>

Bekijk en bespreek dit werk ook uitvoerig met de leerlingen:

- Is dit schilderij van lang geleden of van nu?
- Waaraan zie je dat, waarom denk je dat?
- Hoe zou het schilderij gemaakt zijn?
- Zijn er aspecten die de leerlingen herkennen?
- Heeft de kunstenaar hoog of laag gestaan toen hij dit werk maakte? Welke vervoermiddelen zie je nu?
- Lopen er nog dieren op straat?
- Welke kleding dragen mensen en kinderen?
- Is er veel groen in de stad?

Reflectievragen

- Wat viel je het meeste op? Vertel.
- Wat heeft je het meest verrast?
- Welk werk spreekt je het meeste aan? Vertel.
- Welke verschillen tussen toen en nu vind je het meest opvallend? Vertel

Uitvoeren

Aan Jantje vertellen

Bespreek welk van de stadsgezichten de leerlingen Jantje het liefst zouden willen laten zien en waarom. Wat viel hen het meeste op en waarom zou Jantje dat moeten weten?

Geef de leerlingen de opdracht hier een brief over te schrijven aan Jantje, of een tekening, schilderij of collage voor hem te maken.

Reflectievragen

- Waar heb je vooral over willen vertellen en waarom?
- Ben je tevreden over je verhaal/ werk? Vertel.
- Waar zou je ook nog wel over willen vertellen?

Presenteren

Laat (een aantal van) de leerlingen hun verhaal vertellen of bij hun tekening vertellen wat ze hiermee hebben willen laten zien.

Waar gaan de verhalen over? Zijn ze heel verschillend? Zijn er groepjes van onderwerpen te maken?

Reflectievragen

- Ben je tevreden over je voordracht? Vertel.
- Welk onderwerp kwam veel voor? Waarom zou dat zo zijn?
- Heb je nu weer nieuwe ideeën voor verhalen gekregen? Waar zou je nog wel een verhaal over willen vertellen aan Jantje?
- Welk verhaal vond je het meest verrassend? Vertel.

Evalueren

Bespreek met uw leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

Bespreek het doorlopen proces en de gemaakte producten:

- Waarom heet een stadsgezicht zo? Kan een stad een gezicht hebben?
- Welke verhalen over de stad heb je allemaal gehoord, welk verhaal vond je het mooist?
- Wat zou je nog meer willen weten?

5. Opdracht: Beeldverhalen van Den Haag

In deze tweede opdracht onderzoeken de leerlingen de verhalen die achter verschillende Haagse standbeelden schuilen. Gedurende dit onderzoek maken de leerlingen kennis met een aantal Nederlandse vorsten en een aantal historische plekken in Den Haag. Op basis van een foto van een gekozen standbeeld verbeelden de leerlingen het verhaal

Kennisdoelen

De leerling:

- onderzoekt wat een standbeeld is en beseft dat standbeelden verhalen 'vertellen' over een bepaalde periode, een persoon of plek in de stad;
- maakt kennis met een aantal historische Nederlandse vorsten en hun levensverhalen.

Vaardigheidsdoelen

De leerling verbeeldt het verhaal bij een bestaand standbeeld met diverse beeldende materialen.

Benodigheden

- ruimtelijke beeldende materialen
- teken -en schildermaterialen

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

Niet alleen stadsgezichten vertellen verhalen over de stad en zijn bewoners. Op straat kom je de verhalen ook tegen, bijvoorbeeld in de vorm van standbeelden.

1. Wat is een standbeeld eigenlijk?

Bespreek met de leerlingen eerst wat een standbeeld is:

- Wat is een standbeeld?
- Kun je een standbeeld nadoen?
- Waarom wordt een standbeeld gemaakt (verhaal vertellen, persoon eren, herinneren, etc.)?
- Welke standbeelden staan er in de buurt van de school of waar de leerlingen wonen?
- Welk verhaal zou er achter die beelden zitten?

Zoek via Google Earth indien mogelijk de beelden op en laat ze op het digibord zien.

2. Koningsverhalen in beeld

Bekijk en bespreek een of meerdere prominente beelden in de stad, die elk een heel eigen (historisch) verhaal over de stad in zich hebben, bijvoorbeeld:

- **Willem van Oranje op het Plein** (Louis Royer, 1848)
Het standbeeld op Het Plein is een herinnering aan Willem van Oranje. Deze Willem wordt ook wel 'De vader des vaderlands' genoemd, hij was heel belangrijk voor het ontstaan van ons land. Hij was een hoge edelman die ruzie kreeg met Philips II, de Spaanse Koning, in de tijd dat Spanje heerste over de Nederlanden. Veel mensen vonden de Spanjaarden te streng. Je mocht bijvoorbeeld niet geloven wat je wilde,

maar moest per se katholiek zijn, anders werd je vervolgd. Ook vonden de mensen dat er te hoge belastingen werden gevraagd. Mensen kwamen in opstand, Willem van Oranje was hun leider. In 1584 werd hij vermoord door een tegenstander, Balthasar Gerards.

Zie voor meer beeldmateriaal en (Klokhuis)filmpjes over Willem van Oranje:

<https://www.entoen.nu/nl/willemvanoranje>

- **Anna Pawlona op het Anna Paulownaplein** (Alexander Taratynov)
Op het Anna Paulownaplein zit op een bankje een bronzen beeld. Dit stelt prinses Anna Paulowna (1795-1865) voor, de echtgenote van koning Willem II. Het beeld is gemaakt door de Russische kunstenaar Alexander Taratynov.
Anna was een grootvorstin uit Rusland en trouwde met onze koning Willem II, waardoor ze tussen 1840 tot 1849 koningin van Nederland was. De bruiloft duurde wel 11 dagen, het was een groot feest vol pracht en praal. Willem en Anna kregen vijf kinderen.
Anna moest wel erg wennen toen ze in Nederland kwam wonen. In Rusland had ze niet zo veel te maken met de gewone mensen van het volk, maar hier was dat anders. Dat vond ze niet leuk, ze bleef ze zich veel belangrijker dan het volk voelen. Daar gedroeg ze zich ook naar: ze liep altijd kaarsrecht en ze liet zich altijd heel mooi en duur kleden.
Toen Willem II overleed werd ze erg eenzaam en liet zich niet meer zien in het openbaar. Soms woonde ze op Paleis Soestdijk (Soest), soms op Buitenrust in Den Haag.
- **Wilhelmina tegenover Paleis Noordeinde** (Charlotte van Pallandt)
Voor Paleis Noordeinde staat een beeld van koningin Wilhelmina, als herinnering aan haar.
Wilhelmina is de overgrootmoeder van Koning Willem Alexander. Ze was het enige kind van koning Willem III der Nederlanden en koningin Emma. Haar vader overleed in 1890, toen ze nog maar 10 jaar oud was. Zo jong kon ze nog geen koningin zijn, dus werd haar moeder Emma dat even, als regentes. In 1898 werd ze als nog koningin.
Ze was koningin toen de Tweede Wereldoorlog uit brak. Met haar gezin vluchtte ze naar Engeland, maar bleef koningin op afstand. Ze is in totaal 58 jaar koningin geweest. Toen gaf ze de kroon door aan haar dochter Juliana, de oma van koning Willem Alexander.

3. Bespreek voorgaande met de leerlingen na:

- kende je de beelden?
- had je gedacht dat er zo'n verhaal bij het beeld hoort?
- welk beeld vond je het meest verrassend?
- zijn de beelden duidelijk, met andere woorden kan je herkennen dat het om een belangrijk persoon gaat, kan je iets ontdekken van het verhaal van de persoon?
- Wat zou je willen toevoegen om het verhaal nog duidelijker te maken?

4. Zijn de verhalen bij de beelden in de omgeving van de school ook te ontdekken? Ga samen met de leerlingen op onderzoek uit.

Reflectievragen

- Kon je het verhaal goed volgen?
- Wat wist je nog niet?
- Welke dingen vond je het leukste om te horen of zien? Vertel?

Uitvoeren

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Laat de leerlingen één van de beelden kiezen die in het vorige onderdeel besproken en bekeken is; Willem, Anna, Wilhelmina of één van de beelden in de buurt van de school. Over welk beeld zouden de leerlingen Jantje willen vertellen? Bespreek het volgende:
 - Hoe denk je dat de persoon zich heeft gevoeld, nu je een beetje het verhaal kent?
 - Komt dat gevoel en het verhaal van die persoon duidelijk naar voren volgens de leerlingen?
 - Wat zouden ze er nog aan toe willen voegen of veranderen om dat duidelijker te maken?

Maak hierbij eventueel een tussenstap: welke emoties en sfeer kennen de leerlingen allemaal? Wat past er bij het beeld/ de persoon? Denk bijvoorbeeld aan: statig, vrolijk, somber, verdrietig, boos, etc.

2. Geef de leerlingen een print van het gekozen beeld. Laat de leerlingen individueel of in kleine groepjes de print aanvullen met materialen naar keuze, om de emotie en sfeer te benadrukken/ aan te vullen/ aan te passen. Denk aan: verf, potlood, stift, papier, ijsstokjes, wol, folie, etc., waarbij de emotie en de sfeer van het verhaal illustreren. Alternatief: laat de leerlingen het beeld natekenen en daarna aanvullen.
3. Bekijk en bespreek de gemaakte producten met elkaar. Herkennen andere leerlingen wat er bedoeld wordt?

Reflectievragen

- Wat heb je veranderd, toegevoegd? Waarom?
- Ben je tevreden over je resultaat? Vertel.
- Denk je dat Jantje nu een beetje weet wie die persoon was? Vertel.

Presenteren

Maak een keuze uit onderstaande opdrachten:

Een Haagse waslijn vol verhalen:

Hang een waslijn dwars door de klas heen en hang daar de werkstukken aan.

Laat maar zien

Nodig ouders uit om een kijkje te nemen aan het begin van de dag, laat enkele leerlingen presenteren over wat ze hebben ontdekt en gedaan.

Boekje

Bundel alle werkstukken tot een boekje.

Reflectievragen

- Welk werkstuk sprak je het meeste aan? Vertel.
- Vind je het leuk om over vroeger na te denken? Waarom wel of niet?
- Welk beeld is het meest gekozen? Waarom zou dat zijn?
- En welke het minst? Waarom?

Evalueren

Bespreek met uw leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Wist je dat beelden op straat vaak een eigen verhaal vertellen?
- Heb je nog meer beelden op straat kunnen ontdekken?
- Zou je daar ook het verhaal wel van willen weten? Vertel.

6. Opdracht: Mijn eigen beeldverhaal

In deze laatste opdracht van dit project bedenken de leerlingen verhalen bij plekken in hun wijk. Zij richten deze verhalen aan mensen in de toekomst. Hiermee ervaren zij dat overleving informatie geeft aan mensen in de toekomst. Precies zoals zij informatie hebben gezien uit het verleden.

Voor de eindpresentatie van deze opdracht herschrijven de leerlingen het liedje *In Den Haag* daar woont een graaf met persoonlijke tekst, verbeelden zichzelf als standbeeld en presenteren dit in een tentoonstelling.

Kennisdoelen	De leerling ervaart de betekenis, toepassingen en verschillende manieren van overlevering vanuit verleden, heden en naar de toekomst.
Vaardigheidsdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none">• bedenkt en maakt verhalen bij plekken in de stad gericht aan mensen in de toekomst;• herschrijft het liedje <i>In Den Haag</i> daar woont een graaf met persoonlijke tekst, verbeeldt zichzelf in een (ruimtelijk) standbeeld en presenteert dit in een tentoonstelling aan publiek.

Benodigdheden

- ruimtelijke beeldende materialen
- teken -en schildermaterialen

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

In deze deelopdracht werken leerlingen toe naar het maken van een eigen stadsgezicht of gezicht van Den Haag. Uitgangspunt is de eigen omgeving (huis bv) of de omgeving van de school. Welk verhaal over welke plek in de stad zouden zij aan Jantje willen vertellen?

Maak een keuze uit onderstaande opdrachten:

- Bespreek met de groep welke plekken zij fijn, belangrijk of mooi vinden in de wijk of in de stad. Waar zouden ze Jantje nog meer over willen vertellen? Is dit ook een plek waar je over zou willen vertellen aan mensen in de toekomst, met andere woorden welk verhaal moet er voor mensen van over 100 jaar bewaard blijven?
- Maak een lijst of woordweb van de plekken en gedachtes die de leerlingen noemen.
- Maak eventueel een wijkwandeling in de omgeving van de school of een stadswandeling in het centrum, of bekijk de wijk via het digibord met Google Maps.

Reflectievragen

- Welke plek vind je het meest bijzonder?
- Heb je nieuwe plekken ontdekt? Vertel.
- Over welke plekken zou je wel meer willen ontdekken? Vertel.
- Waarom moeten die plekken ook in de toekomst herinnerd blijven?

Uitvoeren

Volg in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Ze 'herschrijven' het liedje van Jantje, met zichzelf in de hoofdrol, bijvoorbeeld:
In Den Haag daar woon ik graag
En mijn naam is....
Als je vraagt waar kijk jij naar
Dan wijs ik met m'n handje
.....
(Zelf afmaken)
2. Ze maken een tekening, foto of beeldje van zichzelf zoals Jantje: waar staan ze dan en hoe wijzen ze? Hebben ze iets bijzonders aan of bij zich? Vertellen emotie, sfeer, kleren, houding en accessoires ook iets over de plek?

Reflectievragen

- Wat voor gevoel krijg je als je deze plek ziet?
- Wat maakt die plek bijzonder? Waarom wil je er over vertellen aan Jantje en aan mensen in de toekomst?
- Teken of schrijf je liever? Waarom?

Presenteren

- Organiseer een presentatiemoment in aanwezigheid van ouders of andere groep(en): leerlingen zingen hun lied en vertellen over hun eigen beeld.
- Organiseer een tentoonstelling met liedteksten en beelden.

Reflectievragen

- Heb je goed kunnen vertellen over je beeld en lied, vond je? Vertel.
- Wat had je nog meer willen vertellen? Waarom?
- Werd er goed naar je geluisterd?
- Welk lied verraste je het meest?
- Heb je nog nieuwe plekken en verhalen leren kennen?

Evalueren

Bespreek met uw leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Wat vertelt voor jou het verhaal over jouw plek beter: het lied of het beeld? Waarom?
- Is er een plek die door meer leerlingen is gekozen? Hoe komt dat? Snap je dat?
- Welke plek zou je nog meer kiezen, als je nog een plek mocht kiezen? Waarom?

